Bijlage 1: toelichting Watersysteem, nieuwe sanitatie en aquathermie in Nieuw Valkenburg

In deze bijlage vindt u achtergrondinformatie behorend bij het VV-besluit over de gebiedsontwikkeling Nieuw Valkenburg. Rijnland is bij meerdere thema's betrokken. Hierna vindt u informatie over:
- Inrichting watersysteem (par. 2)
- Nieuwe sanitatie (par. 3)
- Aquathermie (par. 4)
- Governance (par. 5)
- Bestuurlijke planning (par. 6)

1. Algemeen

De voorbereiding voor de ontwikkeling van de grootschalige woonlocatie Nieuw Valkenburg (5.600 woningen) op het voormalig marinevliegkamp Valkenburg is in volle gang. Een unieke locatie met ambities op het gebied van duurzaamheid, klimaatbestendigheid, veel water en groen en ruimte voor innovatie. Een ontwikkeling waar Rijnland vroeg bij betrokken is. Onze doelstelling is, om samen met onze partners (Dunea, gemeente, RVB, BPD), een duurzame woonomgeving voor toekomstige bewoners te realiseren waar het ook in de verre toekomst nog goed wonen is.
Onze insteek is om zoveel mogelijk samenhang te creëren tussen een klimaatbestendige inrichting, goede waterkwaliteit in de wijk, vasthouden van (schaars) zoet water, duurzame sanitatie, (her)gebruik van water en schone herwinbare energie uit waterbronnen (aquathermie).

2. Klimaatbestendig watersysteem Nieuw Valkenburg

De basis voor een klimaatbestendige en duurzame nieuwe woonwijk ligt in een robuuste waterstaatkundige inrichting van het ontwikkelgebied. Hierover is intensief overleg gevoerd met de eigenaar van het terrein, het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), en met de gemeente Katwijk. Dit heeft geleid tot overeenstemming over de uitgangspunten en is de basis voor de verdere gebiedsinrichting (ca. 15-20 jaar). Dit is verwerkt in het concept-Bestemmingsplan en de bijbehorende waterparagraaf van de gemeente Katwijk.
De gemaakte afspraken zijn allemaal conform bestaand bestuurlijk beleid van Rijnland (Keur, beleidsnota's e.d.) en daarom ook geen onderwerp voor VV-besluitvorming.
De vastgestelde afspraken over de waterstaatkundige inrichting worden één op één overgenomen in de voorwaarden, die zullen gelden voor de overdracht van het reglementair waterbeheer op het voormalig Marinevliegkamp van het Rijk naar Rijnland.

De volgende onderwerpen over de waterstaatkundige inrichting worden hieronder verder toegelicht:

a) ophoging gebied van polderniveau naar boezemniveau.
b) het terugbrengen van water dat in het verleden is gedempt (bij aanleg vliegveld) en de compensatie voor de extra verharding.
c) proces overdracht reglementair waterbeheer van het gebied Nieuw Valkenburg van het Rijk naar Rijnland.

Ad a) ophoging gebied van polder- naar boezemniveau

Vanuit duurzaam en toekomstbestendig waterbeheer heeft Rijnland zich vanaf 2015 sterk gemaakt voor een watersysteem op boezempeil (NAP -0,64 meter). Dit heeft voordelen voor:
- een robuust en toekomstbestendig watersysteem;
- de waterkwaliteit (door inlaat van schoon kwelwater uit het duingebied Lentevreugd);
- de waterbeleving en recreatievaart;
- lagere beheerlasten door het uitsparen van een poldergemaal.

Inmiddels is deze wens door zowel de gemeente als het Rijksvastgoedbedrijf overgenomen en is dit verwerkt in zowel het Stedenbouwkundig Raamwerk als in het concept bestemmingsplan. Realisatie hiervan vindt plaats binnen de grondexploitatie van de wijk. Wel wordt er in de uitwerking van het watersysteem nog in detail gekeken naar de effecten op de omliggende gebieden. Het ziet er naar uit dat deze effecten binnen de gestelde normen blijven met betrekking tot wateroverlast.

Ad b) Het terugbrengen van in het verleden gedempt water en de compensatie voor de extra verharding.

In WO2 is bijna al het water gedempt voor de aanleg van het een vliegveld en is drainage aangelegd met directe lozing op Rijnlands boezem. Dat is een zeer uitzonderlijke situatie en niet meer houdbaar nu het een woonbestemming krijgt. Rijnland heeft aangegeven, dat voor een klimaatrobuuste woonfunctie een solide basis aan waterinfrastructuur moet worden teruggebracht.

Met het Rijksvastgoedbedrijf is afgesproken dat er een robuust basiswatersysteem wordt teruggebracht, waarbij een vergelijking is gemaakt met andere goed functionerende boezemwatersystemen. Op basis hiervan zal het Rijksvastgoedbedrijf bijna 8 hectare water in het gebied realiseren (dit is ca 2,5% van het totale oppervlak), boven op de ruim 4 hectare water die nu nog in het gebied aanwezig is.

Boven op het terugbrengen van een goede basis waterinfrastructuur moet extra water worden gegraven ter compensatie van de aanleg van verharding (woningen, wegen, infrastructuur e.d.). Hiervoor bestaan heldere Rijnlandse Keurbepalingen, de zogenaamde 15%-regeling. Deze worden ook onverkort toegepast in Nieuw Valkenburg. Naar verwachting zal het gaan om 15-19 hectare, afhankelijk van de definitieve plannen. Als gevolg van de ophoging van het gebied op boezemniveau mag deze compensatie voor een deel ook buiten de bebouwing worden gerealiseerd.

In totaal zal er dus ca 23-27 hectare aan nieuw water op boezemniveau gerealiseerd worden.

Ad c) Overdracht formeel waterbeheer

Door de historische functie van militair vliegkampgebied is het Rijk op dit moment formeel nog de waterbeheerder van het ontwikkelgebied. Het beheer moet reglementair worden overgedragen aan Rijnland. Dit vraagt besluitvorming van Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland. De provincie heeft aangegeven dat de afspraken tussen het Rijksvastgoedbedrijf en Rijnland over de waterstaatkundige inrichting de basis zijn voor de inhoudelijke voorwaarden waarop het reglementair waterbeheer aan Rijnland wordt overgedragen. Rijnland zal begin 2021 een verzoek doen aan de Provincie Zuid-Holland om de procedure voor de overdracht in gang te zetten.

Rijnland krijgt daarmee het beheer van het gebied en de Keur wordt formeel van toepassing op het gebied. Na deze overdracht wordt Rijnland ook verantwoordelijk voor de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving.
Overigens is Rijnland altijd intensief bij de planvorming betrokken geweest. Andere partijen benaderen ons alsof Rijnland de formele waterbeheerder is in het gebied.

3. Nieuwe sanitatie

Op 15 juni 2020 heeft Rijnland de intentieovereenkomst getekend om de haalbaarheid te onderzoeken van nieuwe sanitatie en aquathermie in de nieuwe woonwijk. Dunea en Rijnland hebben daarin samen het initiatief genomen. Ook de gemeente Katwijk, het Rijksvastgoedbedrijf (grondeigenaar) en BPD (grondeigenaar/ontwikkelaar) hebben de overeenkomst getekend.

3.1. Algemeen: Wat is nieuwe sanitatie en wat zijn de voordelen?

Nieuwe sanitatie is een verzamelnaam van nieuwe manieren om relatief schoon afvalwater (grijs water, zoals afvoer douchewater) en vuil afvalwater (zwart water, zoals toiletafvoer) gescheiden in te zamelen en te verwerken. Belangrijkste doelstellingen hiervan zijn:

1. Het gezuiverde afvalwater kan als lokale zoetwaterbron worden hergebruikt.
2. Hierdoor is ook een potentiële besparing op drinkwater mogelijk (en daardoor ook minder afvalwater uit de woning).
3. Het biedt mogelijkheden om afvalwater als energiebron te gebruiken (TEA).
4. Gedifferentieerde en daarmee doelmatiger en effectievere zuivering van afvalwater.

Ad 1) Het is zonde om gezuiverd afvalwaterwater snel naar zee af te voeren, terwijl zoet water van goede kwaliteit steeds schaarser wordt. Zeker nu steeds vaker sprake is van droogteperioden. Dus het is waardevol om het water zoveel mogelijk in het gebied vast te houden en te gebruiken voor toepassingen waar nu vaak kostbaar drinkwater voor wordt gebruikt. Voorbeelden van mogelijkheden: het gezuiverde water kan in de wijk worden gebufferd en gebruikt worden voor het besproeien van openbaar en particulier groen.
Een andere interessante optie, die nu ook verkend wordt, is om het gezuiverde water te infiltreren in het duingebied als aanvullende bron voor de drinkwaterwinning.

Ad 2) Zoals vermeld onder punt 1 kan het gezuiverde afvalwater weer terug worden gebracht naar de woningen en gebruikt voor spoelwater van toiletten. Dit bespaart kostbaar drinkwater. Het is ook mogelijk om het grijze afvalwater niet eerst centraal te zuiveren, maar direct in de woning op te vangen en terplekke her te gebruiken als spoelwater. Dit bespaart niet alleen drinkwater, maar betekent ook minder afvoer van afvalwater uit de woning.

Ad 3) Met name grijs afvalwater heeft veel warmte in zich dat gebruikt kan worden als energiebron voor de lokale verwarming van gebouwen. Een concept dat zich in de praktijk al vaker bewezen heeft (zoals een industrieterrein in Nieuwveen, dat wordt verwarmd met energie uit afvalwater van onze awzi).

Ad 4) Bij een traditioneel zuiveringsconcept wordt een relatief kleine hoeveelheid zwart afvalwater vermengd met een grote hoeveelheid relatief schoon grijs afvalwater. Die grote bulk water wordt over een lange afstand getransporteerd naar de awzi, waar met veel energie, dat relatief kleine zwarte deel weer uit die grote hoeveelheid water moet worden gezuiverd. Dat is niet doelmatig en vraagt veel energie.
Door nieuwe sanitatie worden de verschillende afvalwaterstromen gescheiden en kan ook per stroom een passende zuiveringsmethode worden ingezet. Passend bij de hoeveelheid water en de mate van vervuiling. Een grote stroom licht vervuild grijs afvalwater vraagt een andere zuiveringsmethode dan een geconcentreerde stroom vuil zwart water. Door dit te scheiden is maatwerk mogelijk en kunnen zuiveringsinstallaties met verschillende schaalgrootten worden toegepast. Hierdoor is ook modulair bouwen mogelijk, wat meestal ook financieel doelmatiger is.
Daarnaast zijn vooral in het zwarte afvalwater de (herbruikbare) grondstoffen, maar ook

medicijnresten en microverontreinigingen, opgeslagen. Het is eenvoudiger om die uit een geconcentreerde afvalwaterstroom terug te winnen of te verwijderen, dan uit een sterk verdunde stroom.

3.2. Wat zou de traditionele sanitatie-oplossing zijn in Nieuw Valkenburg?

De basis voor zowel een traditioneel als een nieuw sanitatieconcept is dat altijd het hemelwater wordt afgekoppeld van het riool. Dat is standaard bij nieuwbouw en de gemeente (of gebiedsontwikkelaar) is verplicht dit aan te leggen.

Bij een traditionele sanitatie-oplossing wordt het grijze en zwarte afvalwater gemengd uit de woningen ingezameld, vervolgens via één (gemeentelijke) rioolleiding getransporteerd en aan Rijnland overgedragen om gezuiverd te worden. Hiervoor zou Rijnland een nieuw gemaal en een persleiding vanaf de grens van de woonwijk naar de awzi Katwijk moeten aanleggen. Een vrij risicovol project, omdat de persleiding onder de verbrede N206 (tunnelbak) en de Oude Rijn door moet en door bebouwd gebied loopt. Het gemengde afvalwater wordt op de awzi Katwijk gezuiverd en het effluent wordt op Rijnlands boezem geloosd en naar zee afgevoerd.

3.3. Nieuw sanitatieconcept Nieuw Valkenburg volgens haalbaarheidsonderzoek (basisvariant)

Voor het nieuwe sanitatieconcept in Nieuw Valkenburg is de haalbaarheid van een basisvariant onderzocht. Die variant is ook de basis geweest voor dit VV-voorstel.
Deze variant bestaat uit het gescheiden inzamelen van de verschillende (afval)waterstromen op huishoudniveau, te weten "hemelwater", "grijs afvalwater" (uit douche, wasmachine, keuken) en "zwart afvalwater" (toilet).
Het hemelwater wordt (verplicht) afgekoppeld van het riool en afgevoerd naar oppervlaktewater of lokale waterbuffers.
Het grijze afvalwater wordt via een afzonderlijke grijze rioolleiding getransporteerd naar de grens van de wijk waar het water lokaal wordt gezuiverd. Deze zuivering is mogelijk met zowel een compacte zuiveringsinstallatie als met een helofytenfilter (groene oplossing). Hiermee komt in de woonwijk potentieel extra zoet water beschikbaar voor hergebruik (zie 3.1.).
De sterk geconcentreerde stroom zwart afvalwater wordt via een afzonderlijk zwarte rioolleiding getransporteerd naar de rand van de woonwijk. Van daar uit wordt het zwarte water, via de bestaande riolering van Katwijk, verder afgevoerd naar de awzi Katwijk. Dit vraagt wel enige aanpassingen aan het bestaande gemeentelijk riool.
In de basisvariant is dus voorlopig nog geen sprake van zuivering van geconcentreerd zwart water. Want de zwarte stroom wordt later, vermengd met water uit het bestaande rioolstelsel, in de grote bulk afvalwater op de awzi Katwijk gezuiverd.
De gescheiden inzameling van afvalwater biedt echter wel altijd de mogelijkheid om ook het geconcentreerde zwarte water in de wijk te zuiveren. De hoeveelheid hiervan is echter in het begin van de wijkontwikkeling nog veel te klein om hiervoor een afzonderlijke zuivering voor aan te leggen. Later kan dat dus wel.
Door deze oplossing hoeft geen nieuw Rijnlands transportgemaal en persleiding vanaf de woonwijk naar de awzi Katwijk te worden aangelegd (zie toelichting traditionele sanitatie-oplossing). Die investering wordt dus bespaard.

3.4. Alternatieve oplossingen binnen het bestaande sanitatieconcept.

Binnen de kaders van het onderzochte nieuwe sanitatieconcept zijn meerdere maatwerkvarianten mogelijk. Samen met Dunea en de gemeente Katwijk wordt op dit moment hiervan de haalbaarheid verder onderzocht. Dat zal gebeuren in het 1e kwartaal 2021, waardoor de resultaten meegenomen kunnen worden in het verdere voorbereidingsproces en de latere bestuurlijke besluitvorming (kredietaanvraag).

De belangrijkste overwegingen om toch nog andere varianten te verkennen naast de basisvariant van het haalbaarheidsonderzoek zijn:

- Drinkwater besparen (vanaf medio 2020 speerpunt van Dunea).
- Al het afvalwater (grijs én zwart) lokaal zuiveren
  (extra prikkel: capaciteit van het bestaande rioolstelsel Katwijk is minder dan gedacht om zwart water op af te voeren).
- Meer zichtbaar nut voor bewoners van hergebruikt afvalwater.
- Gezuiverd afvalwater als extra bron voor drinkwater (is de grootste watervrager in omgeving Nieuw Valkenburg).
- Minder infrastructuur de grond in.
- Maatschappelijk voordeliger t.o.v. de basisvariant

De belangrijkste alternatieve varianten die worden verkend zijn:

- *Meerdere kleine zuiveringsunits*:
  Het gescheiden ingezamelde grijze water wordt niet op één plek in de wijk te gezuiverd, maar juist op verschillende plekken in de woonwijk (met mini-installaties of kleine helofytenfilters). Dichter bij de woningen en in kleinere clusters (ca. 300-500 woningen), waardoor het gezuiverde water direct kan worden gebruikt als zoetwaterbron in de openbare ruimte. Bespaart mogelijk in het hoofdrioolstelsel.
- *Grijs water in woning opvangen en hergebruiken, zwart water lokaal zuiveren:*
  Het grijze water wordt binnen de woningen opgevangen en daar ook direct hergebruikt. Als toilet-spoelwater en mogelijk als aanvullende warmtebron. Dit betekent een besparing op drinkwater voor bewoners. En uiteindelijk verlaat hierdoor ook minder afvalwater de woning. Dit is alleen nog zwart water (iets minder geconcentreerd dan volgens de basisvariant). Dat betekent dat er ook nog maar één rioolleiding nodig is. Het zwarte water kan lokaal worden gezuiverd.
- *Innovatieve technieken*;
  Er zijn innovaties mogelijk in het rioolstelsel, wat tot een kostenreductie kan leiden (in onderzoek bij gemeente). En een lokale zwartwater zuivering kan modulair worden uitgevoerd (Verdygo-concept), wat een flexibele, opschaalbare en relatief goedkope oplossing kan bieden.
- *Extra stap in lokale zuivering van het afvalwater en het effluent infiltreren in de duinen als bron voor drinkwaterwinning:*
  Dit is een variant die voortborduurt op de vorige. Alleen wordt de lokale afvalwaterzuivering gecombineerd met drinkwaterbereiding. Het effluent wordt nog schoner en kan worden geïnfiltreerd in de duinen als bron voor de drinkwaterwinning.

<u>Investeringen:</u>
Voor al deze varianten zijn nog geen kostenramingen beschikbaar.

4. Aquathermie

<u>4.1. Algemeen: Wat is nieuwe sanitatie en wat zijn de voordelen?</u>
Aquathermie is het benutten van warmte uit oppervlaktewater (TEO), afvalwater (TEA) en/of drinkwater TED). De warmte die in water opgeslagen zit, kan door warmtepompen op de juiste temperatuur worden gebracht om panden te verwarmen en te verkoelen. Toepassing van aquathermie heeft als grote voordeel dat het een schone en herwinbare energiebron is. En er is genoeg potentieel in ons waterrijke gebied. Het draagt direct bij aan de energietransitie in de regio (één van de speerpunten van de NOVI en het coalitieakkoord). De CO2-uitstoot wordt teruggedrongen, wat direct bijdraagt aan het tegengaan van de klimaatverandering.

4.2. Aquathermie in Nieuw Valkenburg

In Nieuw Valkenburg zijn alle drie de waterbronnen aanwezig voor toepassing van aquathermie. Op basis van een eerdere verkenning is in het haalbaarheidsonderzoek primair uitgegaan van warmte uit drinkwater (TED). Dunea is hiervan de bronhouder. Reden is, dat er al een hoofddrinkwaterleiding vlak langs de woonwijk loopt. Deze bron biedt economisch voldoende potentieel voor verwarming/verkoeling voor het startgebied van de woonwijk (de eerste 8-10 jaar).

Warmte uit afvalwater (TEA) biedt op termijn ook potentieel, maar in de begintijd van de ontwikkeling van de woonwijk is er gewoonweg nog te weinig afvalwater beschikbaar om de woonwijk van voldoende warmte/koude te voorzien.
Oppervlaktewater (TEO) is wel vanaf de start van de gebiedsontwikkeling beschikbaar, omdat aan het begin hoofdwaterinfrastructuur wordt aangelegd. Alleen is de afstand tot de woningen relatief groot, waardoor er teveel energieverlies optreedt.
Dus drinkwater is voor de startfase van de woonwijk de beste bron voor thermische energie in Nieuw Valkenburg.

4.3. Ontwerp warmte-/koudeconcept volgens haalbaarheidsonderzoek (HT/LT)

Bij het ontwerp van de collectieve warmte- en koude-oplossing zijn de volgende randvoorwaarden gehanteerd:

- Inzet van lokale duurzame bronnen; bodemenergie in combinatie met aquathermie.
- Zo min mogelijk installaties in de woning, omdat:
  - het meer comfort biedt aan bewoners (geen aanschaf en onderhoud installaties, minder ruimtebeslag, minder geluidsoverlast)
  - er dan minder zonnepanelen nodig zijn (i.v.m. eis energieneutraliteit).
- Modulair concept meegroeiend met de wijk en stand der techniek.
- Flexibiliteit naar toekomstige bronnen (restwarmte / geothermie).
- Marktconforme voorwaarden en tarieven

Bovenstaande randvoorwaarden hebben geresulteerd in een ontwerp voor een collectief systeem (wijkcentrales met collectieve warmtepomp). Er wordt zowel hoge temperatuur (HT) voor verwarming en tapwater in de woningen geleverd als lage temperatuur (LT) voor verkoeling van de woningen. Bij iedere cluster van ongeveer 400 woningen kan een energiecentrale en de bijbehorende infrastructuur worden uitgerold. Dus een modulair systeem dat meegroeit met de wijkontwikkeling.

Het HT/LT-concept is technisch, ruimtelijk en qua governance haalbaar. Het voordeel is geen installaties achter de voordeur, meer comfort en minder eigen verantwoordelijkheid en risico’s voor de bewoners.
Echter dit concept scoort minder goed op duurzaamheid en kosten t.o.v. een alternatief systeem. Hierbij wordt, nog steeds met aquathermie, collectief een lage temperatuur tót de voordeur geleverd (zgn. bronnet). En vervolgens wordt dit, via een individuele warmtepomp per woning, opgewaardeerd voor huisverwarming.

Het HL/LT-concept geeft een lagere energetische prestatie, omdat veel energie nodig is om warmte met een hoge temperatuur te leveren. Daarvan gaat vervolgens veel verloren door het lage verbruik van de goed geïsoleerde woningen. Dit energieverlies moet ook weer gecompenseerd worden i.v.m. de eisen van energieneutraliteit. Hierdoor moeten per woning meer zonnepanelen worden aangelegd. Dat vraagt extra investeringen, die het per saldo ook financieel nadeliger maken t.o.v. een warmteconcept met een individuele warmtepomp in de woning.

4.4. Alternatieve variant: bronnet

In overleg met de betrokken ketenpartners is daarom afgesproken om op korte termijn het zgn. bronnet als aantrekkelijk alternatief te verkennen. Een combinatie van collectieve warmtelevering (lage temperatuur) uit aquathermie en een individuele warmtepomp in de woningen.
Daarmee wordt de eis "zo min mogelijk installaties in de woning" losgelaten.

Daar staat tegenover dat het bronnet positieve effecten heeft op:
- De betaalbaarheid voor bewoners.
- De mogelijkheid te differentiëren in tarieven.
- De ruimtelijke inpassing en het ruimtebeslag in de openbare ruimte.
- Het aantal aangesloten woningen.
- De duurzaamheid (efficiency) van de geproduceerde Warmte.
- De mate van keuzevrijheid voor ontwikkelaars en bewoners.
- De potentie voor bewonersparticipatie in het energiesysteem

Zonder dat dit ten koste gaat van belangen als:
- Inzet van lokale bronnen, bodemenergie en aquathermie.
- Een modulaire collectieve oplossing voor de wijk.
- Grondwaterbescherming.
- Kansen voor innovatie en ontwikkeling.
- Levering van duurzame koude.
- Uitbreidbaarheid naar bestaande bouw

5. Governance

Er spelen 2 governancevraagstukken die van Rijnlands bestuur een besluit vragen.
De eerste vraagt nu een besluit van de VV. De tweede hangt hier mee samen, maar komt pas later in 2021 voor besluitvorming aan de orde.

1. Wil Rijnland een ondernemende rol spelen in een nieuw bedrijf dat zorg draagt voor de warmte- en koude voorziening uit aquathermie in Nieuw Valkenburg?
2. Wil Rijnland meedoen in één organisatie voor de gecoördineerde aanleg en het beheer en onderhoud van de benodigde infrastructuur voor de warmte- en waterketen in Nieuw Valkenburg?

5.1. Ondernemende rol in warmte- en koudebedrijf Nieuw Valkenburg

Rijnland en Dunea hebben vanaf het begin het initiatief genomen om de haalbaarheid te onderzoeken van een geïntegreerd concept van warmte en sanitatie in Nieuw Valkenburg (en dat ook betaald). Overwegingen daarbij:

- Maatschappelijke meerwaarde leveren door het potentieel van nieuwe sanitatie en aquathermie als schone energiebron met elkaar te verbinden.
- De potentiële winst uit aquathermie (positieve businesscase) benutten voor (gedeeltelijke) dekking van de meerkosten van nieuwe sanitatie.
- De mogelijkheid om alle samenhangende infrastructuur efficiënt aan te leggen en te beheren.
- Meedoen betekent ook dat Rijnland zich sterker als maatschappelijk partner profileert en andere partijen over de streep kan trekken om nieuwe maatschappelijke initiatieven van de grond te krijgen.
- Deelname levert veel praktijkervaring op, die ook voor andere delen van Rijnlands gebied toepasbaar zijn.

Gaandeweg is de conclusie getrokken dat volledige integratie van warmte- en waterketens op dit moment geen haalbare optie is. Zowel gemeente als drinkwaterbedrijf

hebben een finale verantwoordelijkheid voor respectievelijk de inzameling/transport van afvalwater en het leveren van drinkwater. Om die reden zullen zij te allen tijde eigenaar (willen) zijn van de betreffende infrastructuur en zal integratie op eigenaarschap niet haalbaar zijn. En voor Rijnland is dat niet anders als het gaat om het eigendom van infrastructuur voor de zuivering van afvalwater.
Deze conclusie heeft gevolgen voor de tweede overweging; het compenseren van de meerkosten van nieuwe sanitatie door het positief rendement op aquathermie is via deze weg niet haalbaar. Het wettelijk verbod op kruisfinanciering tussen verschillende wettelijke overheidstaken en het beperkte rendement op de warmte en koude-exploitatie bevestigen dit nog eens.
De andere overwegingen kunnen ook op een andere, minder vergaande samenwerking, worden bereikt (zie 5.2).

Dat neemt niet weg dat voor de concrete productie en levering van warmte en koude in Nieuw Valkenburg wél duidelijkheid moet worden geboden over een betrouwbare organisatie met een solide financieringsbasis.
Dunea heeft eerder een strategisch besluit genomen om warmtelevering als nieuwe strategische taak (inclusief oprichting van een Warmte BV) toe te voegen aan de bestaande kerntaken drinkwater en natuurbeheer. Dus een ondernemende eigenaarsrol van Dunea in Nieuw Valkenburg past in die strategie. Ook heeft Firan (dochter van Liander, gericht op aanleg en exploitatie van infrastructuur) zich als geïnteresseerde partner voor dit warmtebedrijf aangemeld.

De vraag ligt nu voor of Rijnland ook als mede-eigenaar en financier wil toetreden als partner in het bedrijf.

Inmiddels heeft de VV op 16 december 2020 hierover kaders vastgesteld bij de besluitvorming over aquathermie. Op grond hiervan is er geen reden dat Rijnland nu mede-eigenaar gaat worden van het warmte- en koudebedrijf in Nieuw Valkenburg. Concreet gelden hiervoor de volgende overwegingen:

- Warmte- en koudelevering gebeurt in de 1e fase van de wijkontwikkeling met drinkwater (TED). Rijnland is hier geen bronhouder van en speelt hier dus ook geen actieve rol in.
- Er zijn serieuze andere (markt)partijen, die als eigenaar in het warmtebedrijf willen stappen. Rijnland is niet persé nodig voor kennis en financiering van aquathermie.
- Het levert geen direct voordeel voor de Rijnlandse taakverantwoordelijkheden.
- Eenvoud in compliance: Rijnland loopt geen juridische, fiscale en ondernemersrisico's.

Dit betekent dat Rijnland ook niet meer meedoet in het verdere haalbaarheidsonderzoek aquathermie/bronnet (zie 4.4.).

5.2. Deelname Rijnland aan één organisatie voor gecoördineerde aanleg, beheer en onderhoud van de infrastructuur warmte- en waterketen Nieuw Valkenburg.

Er wordt veel infrastructuur van verschillende partijen in de wijk aangelegd. En dat moet ook nog eens gebeuren in een beperkte fysieke ruimte. Dat biedt kansen op een doelmatige aanleg en kostenbesparing door werk met werk te maken.
Door de drukte in de openbare ruimte zien alle betrokken partijen ook de noodzaak in van gecoördineerd beheer en onderhoud. De gezamenlijke ambitie is om het beheer van alle nutsvoorzieningen (dus niet het eigendom en de wettelijke taakverantwoordelijkheid) in één hand te brengen. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet naar een multi-

utility-organisatie, wat ook één van de perspectieven was bij het onderzoek Waterbedrijf van de toekomst (samen met Dunea in 2018-2019).

Dit vraagstuk vraagt nog nadere verkenning met alle ketenpartners. En het is ook complexe materie waar gespecialiseerde (juridische) expertise voor nodig is. Bestuurlijke besluitvorming is nu nog niet nodig. Maar het is wel van belang dat alle potentiële samenwerkingspartijen, dus ook Rijnland, er met dezelfde intentie inzitten.

6. Bestuurlijke planning

Hieronder volgt een overzicht met de belangrijkste mijlpalen en bestuurlijke besluitvormingsmomenten voor de verschillende thema's waar Rijnland bij betrokken is in de gebiedsontwikkeling Nieuw Valkenburg.

	Water-systeem	Sanitatie	Aquathermie	Governance
2021				
Besluit actieve bijdrage nieuwe sanitatie		VV 27.01.21		
Ondernemende rol warmte- en koudebedrijf				VV 27.01.21
Verzoek aan prov. overdracht waterbeheer	1e kw. 2021			
Resultaat haalbaarheid alternatieve sanitatievarianten		VV 30.06.21		
Haalbaarheid alternatieve variant aquathermie (bronnet)			1e kw. 2021	
Vaststellen bestemmingsplan gemeente	2e kw. 2021			
Governance beheerorganisatie infrastructuur				VV 29.09.21 VV 24.11 21
Besluit PS prov. Zuid-Holland overdracht waterbeheer	3e kw. 2021			
2022				
Uitvoeringskrediet nieuwe sanitatie		VV 1e kw. 2022		